

Muntjak

Muntiacus reevesi

De muntjak is een klein hert met een schouderhoogte tot 52 cm, een kop-romplengte tot 90 cm en een staart tot 17 cm. Het mannetje is met gemiddeld 15 kg wat steviger dan het vrouwtje, dat gemiddeld 12 kg weegt. De bovenzijde is donkerroodbruin tot kastanjebruin, de kin en keel zijn wit en de buik is wittig tot gelig. De bovenzijde van de staart is rossig. Vrouwtjes zijn wat lichter van kleur dan mannetjes. Het mannetje heeft een eenvoudig gewei van twee naar achter gerichte stangen van maximaal 8 cm, soms met een kleine zijtak dicht bij de basis. Het vrouwtje heeft in plaats van een gewei een bosje haar. De bovenste hoektanden van het mannetje steken als kleine slaganden naar buiten. Muntjaks leven meestal alleen en beide geslachten zijn territoriaal, maar familiegroepjes komen soms voor. De leefgebieden kunnen erg klein zijn, soms slechts enkele hectares. Kalfjes blijven bij de moeder, tot na ten minste zeven maanden het volgende kalf wordt geboren. Na het werpen is het vrouwtje direct weer vruchtbaar.

Leefomgeving

In Engeland, waar de soort is geïntroduceerd en ruim verspreid voorkomt, leven muntjaks in gemengd bos en loofbos met een dichte en gevarieerde lage begroeiing. Braamstruweel geeft de beste dekking en biedt ook vrijwel jaarrond voedsel. In villawijken en minder intensief beheerde delen van parken leeft de soort ook tussen rodoendrons (CHAPMAN ET AL. 1994).

Voedsel

De muntjak is een voedselopportunist: bramen, klimop en zaailingen van allerlei planten vormen het hoofdvoedsel. Ook vruchten en noten worden gegeten. Gras is van belang in januari en februari. Bij hoge dichtheden wordt ook van bijvoorbeeld bosbingelkruid, sleutelbloem en wilde

hyacint gegeten (SMITH-JONES 2004). Muntjaks kunnen dan een negatief effect hebben op bosvogels en vlinders vanwege de door hen veroorzaakte veranderingen in de vegetatie (FULLER & GILL 2010, POLLARD & COOKE 1994).

Areaal

De muntjak is inheems in China en Taiwan. In 1894 zijn er dieren losgelaten in Bedfordshire, Engeland. Vanaf circa 1950 bleek de muntjak al ruim verspreid te zijn, terwijl de aantallen nog steeds toenamen. In 2010 werd het aantal geschat op 650.000 individuen. Inmiddels komt de soort algemeen voor in Engeland en Wales en lokaal in Schotland (CHAPMAN ET AL. 1994). Sinds 2007 is hij bekend in Ierland en sinds 2009 in Noord-Ierland (DICK ET AL. 2010).

In 2009 is een muntjak waargenomen in de Belgische provincie Antwerpen, en in 2014 was hij al in vijf Belgische provincies waargenomen, met een zwaartepunt in de Kempen ten noordoosten van de stad Antwerpen (www.waarnemingen.be).

Voorkomen in Nederland

Periode 1970-1988

Het voorkomen in het wild is het gevolg van ontsnaptingen uit dierentuinen en privécollecties of van uitzettingen. De eerste waarneming betrof een verkeersslachtoffer in 1997

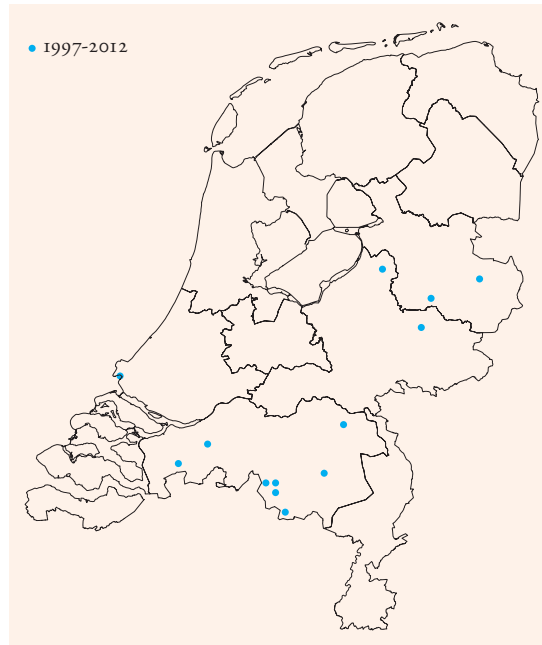
◀ Muntjak.
Foto: Petra Pelle.
Reeve's muntjak.

Aantal gecontroleerde (blauw) en vermeende (oranje) waarnemingen van muntjaks in 1997-2014. Voor 2008 en 2009 is het gemiddelde weergegeven van het totaal (19) voor beide jaren.

Number of validated (blue) and claimed (orange) observations of Reeves' muntjak in 1997-2014.

For 2008 and 2009 the average of the total (19) for both years is given.

in het Zwolsche Bosch, op de Veluwe ten noorden van Heerde. In 1998 waren er van de Veluwe acht meldingen en kwamen vijf meldingen uit de Achterhoek, nabij Lochem en Almen.

Periode 1989-2012

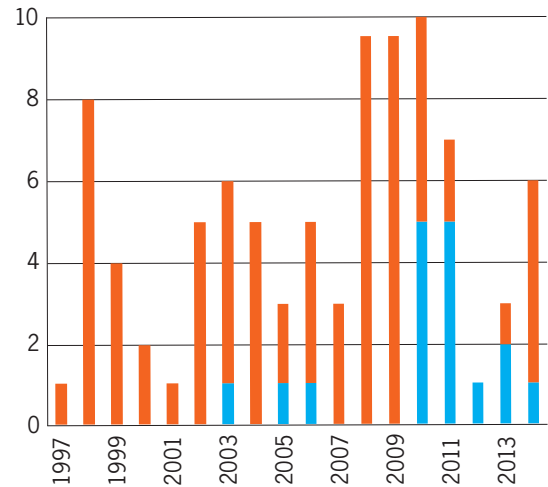
In de Voornse duinen werd in 1999 een muntjak geschoten, waarna er in dit gebied geen waarnemingen meer zijn gedaan. Na de meldingen van eind jaren 1990 in de Achterhoek werd opnieuw een dier gezien bij Holten (ov), ten noorden van Lochem. Vanaf 2004 nam het aantal waarnemingen op de Veluwe af en de voorlopig laatste was in 2008. De Veluwse waarnemingen zijn echter niet alle gecontroleerd. In 2010 was er een melding nabij Wijhe (ov), en in 2012 een bij Hoevelaken (GE). De meeste waarnemingen komen de laatste jaren uit Noord-Brabant: één in 2005, vier in 2006, zes in 2010 en vijf in 2011. Veel hiervan komen uit het gebied ten zuiden van Hilvarenbeek, met landgoed De Utrecht als kern. Wellicht vindt hier ook voortplanting plaats. Mogelijk komen ook muntjaks vanuit België de grens over. Ongeveer de helft van de meldingen is aan de hand van een foto of anderszins gevalideerd.

Na 2012

In 2013 werd een vrouwtje met jong waargenomen bij Goirle (NB). Onderzoek suggereert dat het jong in het wild is geboren na bevruchting in gevangenschap (KOELMAN 2014). In oktober 2014 vond een aanrijding met een muntjak plaats bij Landgoed Baest, ten westen van Oirschot (NB). Daarnaast waren er diverse meldingen uit Noord-Brabant in 2013-2014, en in 2014 een melding bij Heikant in Zeeuws-Vlaanderen en een bij Voorst op de Veluwe.

Verandering in verspreiding en aantal

Het jaarlijkse aantal meldingen van muntjaks vanaf 1997, gecontroleerde en vermeende samen, is beperkt (zie figuur). In Engeland is echter gebleken dat dit tientallen jaren het geval kan zijn, waarna de soort ineens op meer locaties en in grotere aantallen wordt waargenomen. De meldingen in Nederland zijn verspreid, maar de meeste komen uit de Nederlandse Kempen. In Vlaanderen komen de meeste meldingen uit de Belgische Kempen, zodat het erop lijkt dat zich in de Kempen een vrijlevende populatie ontwikkelt. De waarneming uit Heikant sluit ook aan bij een eerdere waarneming juist over de grens, bij Sint-Niklaas in Oost-Vlaanderen.

Bedreigingen en bescherming

In Nederland wordt de muntjak beschouwd als een invasieve exoot. Het beleid is gericht op uitroeiing door afschot en er is dus ook geen bescherming voorzien. Het is op grond van de Flora- en faunawet sinds 1 februari 2005 verboden muntjaks te houden, te vervoeren en te verhandelen, waardoor het aantal gehouden dieren zal afnemen, evenals de kans op verdere introductie. Gevreesd wordt dat als de muntjak in aantal toeneemt er schade zal ontstaan aan bosaanplant, tuinen en parken. Een aanrijding zal, behalve schade voor de muntjak, ook schade aan de auto kunnen opleveren (HOLLANDER 2013).

Hans Hollander

SUMMARY

Reeves' muntjak *Muntiacus reevesi*

The Reeves' muntjak is native to China and Taiwan. Animals that are found elsewhere either escaped or have been released. In Britain, where Reeves' muntjaks have become quite numerous, it lives in dense mixed and coniferous forest with a varied short undergrowth. In the past decade, the species has been seen in the Netherlands most frequently in Noord-Brabant, particularly in the Kempen region. The Reeves' muntjak is considered an invasive exotic species.